

Tabla 1. Total mundial del tráfico de pago — internacional e interior

(servicios regulares, 2008–2017)

| Año  | Pasajeros  |                   | Pasajeros-km |                   | Toneladas de carga |                   | Toneladas-km de carga |                   | Toneladas-km de correo |                   | Toneladas-km de pago |                   |
|------|------------|-------------------|--------------|-------------------|--------------------|-------------------|-----------------------|-------------------|------------------------|-------------------|----------------------|-------------------|
|      | (millones) | Aumento anual (%) | (millones)   | Aumento anual (%) | (millones)         | Aumento anual (%) | (millones)            | Aumento anual (%) | (millones)             | Aumento anual (%) | (millones)           | Aumento anual (%) |
| 2008 | 2 500      | 1,5               | 4 608 466    | 2,0               | 39,9               | -3,2              | 171 159               | -1,0              | 4 894                  | 11,3              | 603 293              | 1,7               |
| 2009 | 2 490      | -0,4              | 4 559 935    | -1,1              | 39,6               | -0,8              | 155 966               | -8,9              | 4 626                  | -5,5              | 577 401              | -4,3              |
| 2010 | 2 707      | 8,7               | 4 922 634    | 8,0               | 47,2               | 19,2              | 186 806               | 19,8              | 4 862                  | 5,1               | 645 209              | 11,7              |
| 2011 | 2 872      | 6,1               | 5 246 440    | 6,6               | 48,2               | 2,2               | 187 366               | 0,3               | 5 012                  | 3,1               | 677 225              | 5,0               |
| 2012 | 3 006      | 4,6               | 5 527 089    | 5,3               | 47,5               | -1,4              | 185 413               | -1,0              | 5 202                  | 3,8               | 700 849              | 3,5               |
| 2013 | 3 140      | 4,5               | 5 830 675    | 5,5               | 48,6               | 2,3               | 186 150               | 0,4               | 5 594                  | 7,5               | 730 595              | 4,2               |
| 2014 | 3 319      | 5,7               | 6 179 175    | 6,0               | 50,2               | 3,3               | 194 816               | 4,7               | 6 084                  | 8,8               | 773 431              | 5,9               |
| 2015 | 3 558      | 7,2               | 6 642 514    | 7,5               | 50,5               | 0,5               | 197 316               | 1,3               | 6 557                  | 7,8               | 820 682              | 6,1               |
| 2016 | 3 797      | 6,7               | 7 133 461    | 7,4               | 52,3               | 3,7               | 204 379               | 3,6               | 6 690                  | 2,0               | 871 117              | 6,1               |
| 2017 | 4 071      | 7,2               | 7 699 420    | 7,9               | 56,1               | 7,3               | 223 730               | 9,5               | 7 485                  | 11,9              | 945 365              | 8,5               |

Fuente.— Formularios A y A-S de información de transporte aéreo de la OACI, además de las estimaciones de la Organización.

**Tabla 2. Tráfico mundial de pago — internacional**  
(servicios regulares, 2008–2017)

| Año  | Pasajeros  |                   | Pasajeros-km |                   | Toneladas de carga |                   | Toneladas-km de carga |                   | Toneladas-km de correo |                   | Toneladas-km de pago |                   |
|------|------------|-------------------|--------------|-------------------|--------------------|-------------------|-----------------------|-------------------|------------------------|-------------------|----------------------|-------------------|
|      | (millones) | Aumento anual (%) | (millones)   | Aumento anual (%) | (millones)         | Aumento anual (%) | (millones)            | Aumento anual (%) | (millones)             | Aumento anual (%) | (millones)           | Aumento anual (%) |
| 2008 | 920        | 3,9               | 2 820 625    | 3,1               | 23,9               | -0,9              | 144 992               | -0,8              | 3 213                  | 6,2               | 410 465              | 1,7               |
| 2009 | 932        | 1,3               | 2 784 646    | -1,3              | 23,3               | -2,3              | 132 231               | -8,8              | 3 195                  | -0,6              | 394 460              | -3,9              |
| 2010 | 1 031      | 10,6              | 3 021 487    | 8,5               | 30,1               | 29,2              | 161 040               | 21,8              | 3 399                  | 6,4               | 447 754              | 13,5              |
| 2011 | 1 119      | 8,5               | 3 251 718    | 7,6               | 31,0               | 2,8               | 161 700               | 0,4               | 3 473                  | 2,2               | 470 724              | 5,1               |
| 2012 | 1 186      | 6,0               | 3 451 146    | 6,1               | 30,5               | -1,6              | 159 433               | -1,4              | 3 604                  | 3,8               | 486 793              | 3,4               |
| 2013 | 1 247      | 5,2               | 3 648 046    | 5,7               | 31,2               | 2,2               | 159 920               | 0,3               | 3 921                  | 8,8               | 506 492              | 4,0               |
| 2014 | 1 327      | 6,4               | 3 874 721    | 6,2               | 32,3               | 3,6               | 167 806               | 4,9               | 4 307                  | 9,8               | 537 317              | 6,1               |
| 2015 | 1 430      | 7,7               | 4 163 446    | 7,5               | 32,6               | 0,8               | 170 107               | 1,4               | 4 606                  | 7,0               | 568 133              | 5,7               |
| 2016 | 1 539      | 7,6               | 4 483 059    | 7,7               | 33,7               | 3,5               | 175 978               | 3,5               | 4 899                  | 6,4               | 602 392              | 6,0               |
| 2017 | 1 660      | 7,9               | 4 860 927    | 8,4               | 37,0               | 9,8               | 194 349               | 10,4              | 5 489                  | 12,0              | 657 836              | 9,2               |

Fuente.— Formularios A y A-S de información de transporte aéreo de la OACI, además de las estimaciones de la Organización.

**Tabla 3. Tendencias de los coeficientes de carga — internacionales e interiores**  
(servicios regulares, 2008–2017)

| Año  | Pasajeros-km<br>(millones) | Asientos-km<br>disponibles<br>(millones) | Coeficiente<br>de carga<br>de pasajeros<br>(%) | Toneladas-km<br>de carga<br>(millones) | Toneladas-km<br>de correo<br>(millones) | Toneladas-km<br>de pago<br>(millones) | Total<br>toneladas-km<br>disponibles<br>(millones) | Coeficiente<br>de carga<br>en peso<br>(%) |
|------|----------------------------|------------------------------------------|------------------------------------------------|----------------------------------------|-----------------------------------------|---------------------------------------|----------------------------------------------------|-------------------------------------------|
| 2008 | 4 608 466                  | 6 062 667                                | 76                                             | 171 159                                | 4 894                                   | 603 293                               | 971 318                                            | 62                                        |
| 2009 | 4 559 935                  | 5 939 854                                | 77                                             | 155 966                                | 4 626                                   | 577 401                               | 930 880                                            | 62                                        |
| 2010 | 4 922 634                  | 6 290 211                                | 78                                             | 186 806                                | 4 862                                   | 645 209                               | 965 184                                            | 67                                        |
| 2011 | 5 246 440                  | 6 718 033                                | 78                                             | 187 366                                | 5 012                                   | 677 225                               | 1 023 552                                          | 66                                        |
| 2012 | 5 527 089                  | 7 000 614                                | 79                                             | 185 413                                | 5 202                                   | 700 849                               | 1 054 332                                          | 66                                        |
| 2013 | 5 830 675                  | 7 327 547                                | 80                                             | 186 150                                | 5 594                                   | 730 595                               | 1 092 917                                          | 67                                        |
| 2014 | 6 179 175                  | 7 742 481                                | 80                                             | 194 816                                | 6 084                                   | 773 431                               | 1 154 967                                          | 67                                        |
| 2015 | 6 642 514                  | 8 278 447                                | 80                                             | 197 316                                | 6 557                                   | 820 682                               | 1 221 965                                          | 67                                        |
| 2016 | 7 133 461                  | 8 884 871                                | 80                                             | 204 379                                | 6 690                                   | 871 117                               | 1 303 304                                          | 67                                        |
| 2017 | 7 699 420                  | 9 465 562                                | 81                                             | 223 730                                | 7 485                                   | 945 365                               | 1 384 492                                          | 68                                        |

Fuente.— Formularios A y A-S de información de transporte aéreo de la OACI, además de las estimaciones de la Organización.

Tabla 4. Distribución regional del tráfico regular — 2017

| Por región estadística de la OACI                            | Kilómetros recorridos (millones) | Salidas de aeronaves (miles) | Pasajeros transportados (miles) | Pasajeros-kilómetros (millones) | Coefficiente de carga de pasajeros (%) | Toneladas-km de carga (millones) | Toneladas-km de pago (millones) | Toneladas-km disponibles (millones) | Coefficiente de utilización en peso (%) |
|--------------------------------------------------------------|----------------------------------|------------------------------|---------------------------------|---------------------------------|----------------------------------------|----------------------------------|---------------------------------|-------------------------------------|-----------------------------------------|
| <b>Total de los servicios (internacionales e interiores)</b> |                                  |                              |                                 |                                 |                                        |                                  |                                 |                                     |                                         |
| Europa                                                       | 12 633                           | 8 809                        | 1 067 047                       | 2 042 727                       | 84                                     | 51 650                           | 249 465                         | 340 581                             | 73                                      |
| % del tráfico mundial                                        | 24,5                             | 24,0                         | 26,2                            | 26,5                            |                                        | 23,1                             | 26,4                            | 24,6                                |                                         |
| África                                                       | 1 371                            | 1 043                        | 83 354                          | 161 631                         | 71                                     | 4 167                            | 19 758                          | 34 180                              | 58                                      |
| % del tráfico mundial                                        | 2,7                              | 2,8                          | 2,0                             | 2,1                             |                                        | 1,9                              | 2,1                             | 2,5                                 |                                         |
| Oriente Medio                                                | 3 696                            | 1 397                        | 217 519                         | 724 147                         | 75                                     | 30 787                           | 99 345                          | 153 166                             | 65                                      |
| % del tráfico mundial                                        | 7,2                              | 3,8                          | 5,3                             | 9,4                             |                                        | 13,8                             | 10,5                            | 11,1                                |                                         |
| Asia y el Pacífico                                           | 16 556                           | 11 559                       | 1 485 001                       | 2 607 057                       | 81                                     | 86 712                           | 326 684                         | 462 051                             | 71                                      |
| % del tráfico mundial                                        | 32,1                             | 31,5                         | 36,5                            | 33,9                            |                                        | 38,8                             | 34,6                            | 33,4                                |                                         |
| Norteamérica                                                 | 14 304                           | 11 083                       | 940 807                         | 1 768 744                       | 83                                     | 44 433                           | 206 703                         | 328 771                             | 63                                      |
| % del tráfico mundial                                        | 27,7                             | 30,2                         | 23,1                            | 23,0                            |                                        | 19,9                             | 21,9                            | 23,7                                |                                         |
| Latinoamérica y Caribe                                       | 3 029                            | 2 831                        | 277 466                         | 395 114                         | 81                                     | 5 981                            | 43 410                          | 65 744                              | 66                                      |
| % del tráfico mundial                                        | 5,9                              | 7,7                          | 6,8                             | 5,1                             |                                        | 2,7                              | 4,6                             | 4,7                                 |                                         |
| <b>Total</b>                                                 | <b>51 588</b>                    | <b>36 722</b>                | <b>4 071 193</b>                | <b>7 699 420</b>                | <b>81</b>                              | <b>223 730</b>                   | <b>945 365</b>                  | <b>1 384 492</b>                    | <b>68</b>                               |
| <b>Servicios internacionales</b>                             |                                  |                              |                                 |                                 |                                        |                                  |                                 |                                     |                                         |
| Europa                                                       | 10 587                           | 5 908                        | 790 652                         | 1 782 198                       | 84                                     | 50 412                           | 223 251                         | 303 660                             | 74                                      |
| % del tráfico mundial                                        | 37,5                             | 49,0                         | 47,6                            | 36,7                            |                                        | 25,9                             | 33,9                            | 31,8                                |                                         |
| África                                                       | 1 084                            | 528                          | 50 630                          | 137 806                         | 70                                     | 4 097                            | 17 431                          | 30 839                              | 57                                      |
| % del tráfico mundial                                        | 3,8                              | 4,4                          | 3,0                             | 2,8                             |                                        | 2,1                              | 2,6                             | 3,2                                 |                                         |
| Oriente Medio                                                | 3 447                            | 1 053                        | 178 709                         | 694 470                         | 74                                     | 30 732                           | 96 500                          | 148 647                             | 65                                      |
| % del tráfico mundial                                        | 12,2                             | 8,7                          | 10,8                            | 14,3                            |                                        | 15,8                             | 14,7                            | 15,6                                |                                         |
| Asia y Pacífico                                              | 7 880                            | 2 631                        | 423 001                         | 1 429 884                       | 80                                     | 76 913                           | 212 185                         | 297 296                             | 71                                      |
| % del tráfico mundial                                        | 27,9                             | 21,8                         | 25,5                            | 29,4                            |                                        | 39,6                             | 32,3                            | 31,2                                |                                         |
| Norteamérica                                                 | 3 805                            | 1 314                        | 148 252                         | 610 714                         | 82                                     | 27 039                           | 83 245                          | 135 354                             | 62                                      |
| % del tráfico mundial                                        | 13,5                             | 10,9                         | 8,9                             | 12,6                            |                                        | 13,9                             | 12,7                            | 14,2                                |                                         |
| Latinoamérica y Caribe                                       | 1 423                            | 624                          | 69 241                          | 205 856                         | 82                                     | 5 157                            | 25 224                          | 38 586                              | 65                                      |
| % del tráfico mundial                                        | 5,0                              | 5,2                          | 4,2                             | 4,2                             |                                        | 2,7                              | 3,8                             | 4,0                                 |                                         |
| <b>Total</b>                                                 | <b>28 227</b>                    | <b>12 059</b>                | <b>1 660 485</b>                | <b>4 860 927</b>                | <b>81</b>                              | <b>194 349</b>                   | <b>657 836</b>                  | <b>954 381</b>                      | <b>69</b>                               |

Nota.— Las sumas de las distintas regiones quizá no correspondan a los totales por haberse redondeado estos.

Fuente.— Formularios A y A-S de información de transporte aéreo de la OACI, además de las estimaciones de la Organización.

Tabla 5. Toneladas-kilómetros y pasajeros-kilómetros de pago por los servicios regulares<sup>1,2</sup>  
(países y grupos de países cuyas líneas aéreas efectuaron un total de más de 100 millones de toneladas-kilómetros en 2017<sup>3</sup>)

| País o grupo de países        | TONELADAS-KILÓMETROS DE PAGO (millones)<br>(pasajeros, carga y correo) |         |         |                                  |                               |        |        |                                  | PASAJEROS-KILÓMETROS DE PAGO (millones)                  |           |           |                                  |                               |         |         |                                  |
|-------------------------------|------------------------------------------------------------------------|---------|---------|----------------------------------|-------------------------------|--------|--------|----------------------------------|----------------------------------------------------------|-----------|-----------|----------------------------------|-------------------------------|---------|---------|----------------------------------|
|                               | Total de los servicios<br>(internacionales e interiores)               |         |         |                                  | Servicios internacionales     |        |        |                                  | Total de los servicios<br>(internacionales e interiores) |           |           |                                  | Servicios internacionales     |         |         |                                  |
|                               | Clasifi-<br>cación<br>en 2017                                          | 2017    | 2016    | Aumento<br>o<br>disminuc.<br>(%) | Clasifi-<br>cación<br>en 2017 | 2017   | 2016   | Aumento<br>o<br>disminuc.<br>(%) | Clasifi-<br>cación<br>en 2017                            | 2017      | 2016      | Aumento<br>o<br>disminuc.<br>(%) | Clasifi-<br>cación<br>en 2017 | 2017    | 2016    | Aumento<br>o<br>disminuc.<br>(%) |
|                               |                                                                        |         |         |                                  |                               |        |        |                                  |                                                          |           |           |                                  |                               |         |         |                                  |
| Estados Unidos                | 1                                                                      | 184 130 | 176 486 | 4                                | 1                             | 66 425 | 63 072 | 5                                | 1                                                        | 1 551 965 | 1 502 281 | 3                                | 1                             | 451 578 | 440 153 | 3                                |
| China <sup>4</sup>            | 2                                                                      | 108 195 | 96 065  | 13                               | 3                             | 38 764 | 33 889 | 14                               | 2                                                        | 950 425   | 836 516   | 14                               | 4                             | 246 968 | 214 893 | 15                               |
| RAE de Hong Kong <sup>5</sup> |                                                                        | 27 321  | 25 383  | 8                                |                               | 27 321 | 25 383 | 8                                |                                                          | 150 194   | 141 139   | 6                                |                               | 150 194 | 141 139 | 6                                |
| RAE de Macao <sup>6</sup>     |                                                                        | 492     | 497     | -1                               |                               | 492    | 497    | -1                               |                                                          | 4 581     | 4 680     | -2                               |                               | 4 581   | 4 680   | -2                               |
| Emiratos Árabes Unidos        | 3                                                                      | 55 863  | 53 797  | 4                                | 2                             | 55 863 | 53 797 | 4                                | 3                                                        | 406 105   | 388 871   | 4                                | 2                             | 406 105 | 388 871 | 4                                |
| Reino Unido                   | 4                                                                      | 35 983  | 34 211  | 5                                | 4                             | 35 192 | 33 427 | 5                                | 4                                                        | 323 732   | 307 328   | 5                                | 3                             | 314 655 | 298 566 | 5                                |
| Alemania                      | 5                                                                      | 32 795  | 32 019  | 2                                | 5                             | 31 789 | 31 027 | 2                                | 5                                                        | 255 444   | 251 175   | 2                                | 5                             | 245 229 | 241 143 | 2                                |
| Japón                         | 6                                                                      | 27 090  | 24 723  | 10                               | 11                            | 18 992 | 16 995 | 12                               | 10                                                       | 191 538   | 179 989   | 6                                | 15                            | 97 519  | 90 400  | 8                                |
| Federación de Rusia           | 7                                                                      | 25 529  | 21 909  | 17                               | 15                            | 14 824 | 12 202 | 21                               | 7                                                        | 205 407   | 176 622   | 16                               | 16                            | 95 174  | 77 199  | 23                               |
| República de Corea            | 8                                                                      | 24 627  | 23 268  | 6                                | 7                             | 23 650 | 22 297 | 6                                | 14                                                       | 149 335   | 136 185   | 10                               | 11                            | 138 964 | 125 743 | 11                               |
| Qatar                         | 9                                                                      | 24 077  | 21 672  | 11                               | 6                             | 24 077 | 21 672 | 11                               | 15                                                       | 143 937   | 137 602   | 5                                | 10                            | 143 937 | 137 602 | 5                                |
| Francia                       | 10                                                                     | 23 943  | 22 927  | 4                                | 10                            | 19 001 | 18 128 | 5                                | 9                                                        | 192 910   | 183 571   | 5                                | 8                             | 149 163 | 141 687 | 5                                |
| Turquía                       | 11                                                                     | 23 303  | 20 553  | 13                               | 8                             | 19 669 | 17 167 | 15                               | 12                                                       | 183 398   | 169 642   | 8                                | 9                             | 147 678 | 135 963 | 9                                |
| Canadá                        | 12                                                                     | 22 573  | 20 121  | 12                               | 14                            | 16 820 | 14 757 | 14                               | 6                                                        | 216 780   | 196 583   | 10                               | 7                             | 159 135 | 141 832 | 12                               |
| Singapur                      | 13                                                                     | 19 601  | 18 671  | 5                                | 9                             | 19 601 | 18 671 | 5                                | 16                                                       | 134 929   | 126 895   | 6                                | 12                            | 134 929 | 126 895 | 6                                |
| India                         | 14                                                                     | 19 364  | 16 463  | 18                               | 20                            | 8 940  | 7 566  | 18                               | 11                                                       | 190 402   | 163 967   | 16                               | 20                            | 79 240  | 69 528  | 14                               |
| Irlanda                       | 15                                                                     | 18 874  | 16 076  | 17                               | 12                            | 18 667 | 15 921 | 17                               | 8                                                        | 203 864   | 179 979   | 13                               | 6                             | 201 787 | 178 428 | 13                               |
| Países Bajos                  | 16                                                                     | 18 152  | 16 431  | 10                               | 13                            | 18 056 | 16 326 | 11                               | 18                                                       | 121 961   | 114 924   | 6                                | 13                            | 121 000 | 113 869 | 6                                |
| Australia                     | 17                                                                     | 16 969  | 16 275  | 4                                | 18                            | 10 272 | 9 684  | 6                                | 13                                                       | 155 093   | 149 295   | 4                                | 18                            | 85 776  | 80 849  | 6                                |
| Tailandia                     | 18                                                                     | 14 309  | 12 399  | 15                               | 16                            | 11 746 | 10 154 | 16                               | 20                                                       | 117 131   | 100 875   | 16                               | 17                            | 92 947  | 79 551  | 17                               |
| España                        | 19                                                                     | 12 807  | 11 796  | 9                                | 17                            | 10 772 | 9 865  | 9                                | 19                                                       | 119 288   | 110 962   | 8                                | 14                            | 99 471  | 92 207  | 8                                |
| Brasil                        | 20                                                                     | 12 700  | 12 067  | 5                                | 29                            | 4 644  | 4 101  | 13                               | 17                                                       | 123 096   | 117 135   | 5                                | 28                            | 35 513  | 31 757  | 12                               |
| Malasia                       | 21                                                                     | 11 701  | 10 447  | 12                               | 19                            | 9 376  | 8 245  | 14                               | 22                                                       | 108 198   | 96 741    | 12                               | 19                            | 84 981  | 74 321  | 14                               |
| Indonesia                     | 22                                                                     | 11 515  | 9 518   | 21                               | 32                            | 3 906  | 3 168  | 23                               | 21                                                       | 112 428   | 101 009   | 11                               | 30                            | 34 711  | 28 366  | 22                               |
| México                        | 23                                                                     | 9 864   | 8 459   | 17                               | 28                            | 4 929  | 3 993  | 23                               | 23                                                       | 89 317    | 76 948    | 16                               | 25                            | 41 053  | 33 441  | 23                               |
| Escandinavia <sup>7</sup>     | 24                                                                     | 8 298   | 7 626   | 9                                | 23                            | 7 065  | 6 409  | 10                               | 24                                                       | 75 056    | 69 204    | 8                                | 21                            | 62 516  | 56 805  | 10                               |
| Luxemburgo                    | 25                                                                     | 7 549   | 7 097   | 6                                | 21                            | 7 549  | 7 097  | 6                                | 82                                                       | 2 274     | 2 195     | 4                                | 79                            | 2 274   | 2 195   | 4                                |
| Filipinas                     | 26                                                                     | 7 492   | 6 706   | 12                               | 26                            | 5 429  | 4 787  | 13                               | 25                                                       | 68 471    | 61 621    | 11                               | 24                            | 48 744  | 43 384  | 12                               |
| Suiza                         | 27                                                                     | 7 154   | 6 717   | 7                                | 22                            | 7 138  | 6 700  | 7                                | 28                                                       | 54 435    | 50 574    | 8                                | 22                            | 54 278  | 50 415  | 8                                |
| Arabia Saudita                | 28                                                                     | 7 061   | 6 295   | 12                               | 24                            | 5 510  | 4 771  | 15                               | 26                                                       | 67 949    | 59 799    | 14                               | 23                            | 51 573  | 43 785  | 18                               |
| Italia                        | 29                                                                     | 6 049   | 5 655   | 7                                | 27                            | 5 313  | 4 919  | 8                                | 29                                                       | 47 471    | 46 724    | 2                                | 26                            | 39 967  | 39 233  | 2                                |
| Etiopía                       | 30                                                                     | 5 572   | 4 405   | 26                               | 25                            | 5 507  | 4 352  | 27                               | 32                                                       | 34 903    | 29 000    | 20                               | 31                            | 34 234  | 28 450  | 20                               |
| Viet Nam                      | 31                                                                     | 5 522   | 4 746   | 16                               | 40                            | 3 034  | 2 463  | 23                               | 27                                                       | 56 278    | 47 689    | 18                               | 33                            | 30 583  | 24 421  | 25                               |
| Nueva Zelandia                | 32                                                                     | 4 587   | 4 229   | 8                                | 31                            | 4 046  | 3 754  | 8                                | 34                                                       | 34 537    | 33 297    | 4                                | 35                            | 29 035  | 28 250  | 3                                |
| Colombia                      | 33                                                                     | 4 467   | 4 258   | 5                                | 36                            | 3 203  | 3 030  | 6                                | 35                                                       | 33 537    | 31 362    | 7                                | 44                            | 21 369  | 19 531  | 9                                |
| Chile                         | 34                                                                     | 4 417   | 4 446   | -1                               | 38                            | 3 166  | 3 275  | -3                               | 33                                                       | 34 823    | 33 175    | 5                                | 40                            | 21 661  | 20 846  | 4                                |
| Bélgica                       | 35                                                                     | 4 076   | 3 823   | 7                                | 30                            | 4 076  | 3 823  | 7                                | 40                                                       | 25 916    | 23 484    | 10                               | 36                            | 25 916  | 23 483  | 10                               |
| Sudáfrica                     | 36                                                                     | 3 892   | 3 802   | 2                                | 43                            | 2 401  | 2 389  | 0                                | 36                                                       | 33 181    | 33 160    | 0                                | 46                            | 17 998  | 18 842  | -4                               |
| Finlandia                     | 37                                                                     | 3 856   | 3 424   | 13                               | 33                            | 3 710  | 3 275  | 13                               | 37                                                       | 32 951    | 29 238    | 13                               | 32                            | 31 338  | 27 594  | 14                               |
| Portugal                      | 38                                                                     | 3 847   | 3 141   | 23                               | 35                            | 3 596  | 2 924  | 23                               | 30                                                       | 37 602    | 30 862    | 22                               | 29                            | 35 037  | 28 676  | 22                               |
| Hungría                       | 39                                                                     | 3 604   | 2 915   | 24                               | 34                            | 3 596  | 2 914  | 23                               | 31                                                       | 37 152    | 30 013    | 24                               | 27                            | 37 077  | 29 998  | 24                               |
| Israel                        | 40                                                                     | 3 211   | 3 031   | 6                                | 37                            | 3 176  | 2 996  | 6                                | 45                                                       | 22 870    | 22 386    | 2                                | 39                            | 22 483  | 22 006  | 2                                |
| Argentina                     | 41                                                                     | 3 172   | 2 757   | 15                               | 49                            | 1 752  | 1 577  | 11                               | 38                                                       | 31 764    | 27 772    | 14                               | 48                            | 16 207  | 14 866  | 9                                |
| Panamá                        | 42                                                                     | 3 101   | 2 991   | 4                                | 39                            | 3 074  | 2 966  | 4                                | 39                                                       | 29 737    | 28 646    | 4                                | 34                            | 29 466  | 28 402  | 4                                |
| Austria                       | 43                                                                     | 2 810   | 2 664   | 6                                | 41                            | 2 796  | 2 651  | 5                                | 43                                                       | 24 083    | 22 652    | 6                                | 37                            | 23 942  | 22 524  | 6                                |
| Egipto                        | 44                                                                     | 2 778   | 2 600   | 7                                | 42                            | 2 701  | 2 531  | 7                                | 44                                                       | 23 744    | 22 456    | 6                                | 38                            | 22 989  | 21 774  | 6                                |
| Perú                          | 45                                                                     | 2 772   | 2 423   | 14                               | 47                            | 2 014  | 1 705  | 18                               | 42                                                       | 24 581    | 22 645    | 9                                | 47                            | 17 137  | 15 503  | 11                               |
| Pakistán                      | 46                                                                     | 2 574   | 2 379   | 8                                | 46                            | 2 261  | 2 071  | 9                                | 41                                                       | 24 603    | 23 359    | 5                                | 43                            | 21 458  | 20 240  | 6                                |
| Omán                          | 47                                                                     | 2 460   | 2 108   | 17                               | 44                            | 2 385  | 2 047  | 17                               | 46                                                       | 22 367    | 18 456    | 21                               | 41                            | 21 575  | 17 792  | 21                               |
| Irán (República Islámica del) | 48                                                                     | 2 289   | 1 921   | 19                               | 56                            | 1 119  | 872    | 28                               | 48                                                       | 21 540    | 19 041    | 13                               | 55                            | 9 550   | 8 275   | 15                               |
| Islandia                      | 49                                                                     | 2 288   | 1 743   | 31                               | 45                            | 2 279  | 1 734  | 31                               | 47                                                       | 21 638    | 16 463    | 31                               | 42                            | 21 553  | 16 383  | 32                               |
| Marruecos                     | 50                                                                     | 1 955   | 1 635   | 20                               | 48                            | 1 901  | 1 588  | 20                               | 49                                                       | 18 809    | 15 809    | 19                               | 45                            | 18 272  | 15 342  | 19                               |
| Sri Lanka                     | 51                                                                     | 1 640   | 1 706   | -4                               | 50                            | 1 640  | 1 706  | -4                               | 50                                                       | 13 984    | 14 546    | -4                               | 49                            | 13 984  | 14 546  | -4                               |
| Kuwait                        | 52                                                                     | 1 405   | 1 045   | 34                               | 51                            | 1 405  | 1 045  | 34                               | 52                                                       | 13 269    | 9 251     | 43                               | 50                            | 13 269  | 9 251   | 43                               |
| Polonia                       | 53                                                                     | 1 388   | 997     | 39                               | 52                            | 1 349  | 963    | 40                               | 54                                                       | 12 063    | 8 659     | 39                               | 52                            | 11 621  | 8 269   | 41                               |
| Grecia                        | 54                                                                     | 1 290   | 1 193   | 8                                | 58                            | 1 086  | 1 008  | 8                                | 51                                                       | 13 319    | 12 302    | 8                                | 53                            | 11 205  | 10 377  | 8                                |
| Ucrania                       | 55                                                                     | 1 211   | 1 009   | 20                               | 54                            | 1 169  | 974    | 20                               | 53                                                       | 12 548    | 10 621    | 18                               | 51                            | 12 125  | 10 259  | 18                               |
| Kenya                         | 56                                                                     | 1 210   | 1 237   | -2                               | 55                            | 1 164  | 1 193  | -2                               | 56                                                       | 10 061    | 10 323    | -3                               | 56                            | 9 539   | 9 809   | -3                               |
| Bahrein                       | 57                                                                     | 1 174   | 1 123   | 5                                | 53                            | 1 174  | 1 123  | 5                                | 57                                                       | 9 748     | 9 105     | 7                                | 54                            | 9 748   | 9 105   | 7                                |
| Azerbaiyán                    | 58                                                                     | 1 136   | 1 053   | 8                                | 57                            | 1 100  | 1 020  | 8                                | 71                                                       | 4 204     | 3 512     | 20                               | 71                            | 3 813   | 3 148   | 21                               |
| Kazajstán                     | 59                                                                     | 1 067   | 947     | 13                               | 64                            | 686    | 556    | 23                               | 55                                                       | 10 979    | 9 791     | 12                               | 60                            | 7 023   | 5 695   | 23                               |
| Bangladesh                    | 60                                                                     | 949     | 829     | 14                               | 60                            | 866    | 759    | 14                               | 61                                                       | 7 376     | 7 773     | -5                               | 62                            | 6 689   | 7 171   | -7                               |
| Jordania                      | 61                                                                     | 906     | 856     | 6                                | 59                            | 905    | 855    | 6                                | 59                                                       | 8 138     | 7 856     | 4                                | 58                            | 8 124   | 7 840   | 4                                |
| Mauricio                      | 62                                                                     | 856     | 797     | 7                                | 61                            | 845    | 787    | 7                                | 62                                                       | 7 281     | 7 059     | 3                                | 59                            | 7 169   | 6 951   | 3                                |
| Chequia                       | 63                                                                     | 834     | 587     | 42                               | 62                            | 833    | 586    | 42                               | 58                                                       | 8 930     | 6 181     | 44                               | 57                            | 8 920   | 6 173   | 44                               |
| Uzbekistán                    | 64                                                                     | 774     | 694     | 12                               | 63                            | 746    | 665    | 12                               | 63                                                       | 7 113     | 6 401     | 11                               | 61                            | 6 814   | 6 087   | 12                               |
| Argelia                       | 65                                                                     | 709     | 679     | 4                                | 67                            | 591    | 565    | 5                                | 60                                                       | 7 579     | 7 277     | 4                                | 64                            | 6 283   | 6 026   | 4                                |
| Túnez                         | 66                                                                     | 649     | 549     | 18                               | 66                            | 643    | 543    | 18                               | 64                                                       | 6 472     | 5 404     | 20                               | 63                            | 6 403   | 5 337   | 20                               |
| Fiji                          | 67                                                                     | 648     | 573     | 13                               | 65                            | 643    | 569    | 13                               | 67                                                       | 5 452     | 4 858     | 12                               | 66                            | 5 404   | 4 814   | 12                               |
| Ecuador                       | 68                                                                     | 611     | 602     | 2                                | 72                            | 472    | 464    | 2                                | 65                                                       | 5 936     | 5 884     | 1                                | 69                            | 4 512   | 4 474   | 1                                |
| Libano                        | 69                                                                     | 584     | 536     | 9                                | 68                            | 584    | 536    | 9                                | 68                                                       | 5 090     | 4 677     | 9                                | 67                            | 5 090   | 4 677   | 9                                |
| Rumania                       | 70                                                                     | 556     | 503     | 11                               | 70                            | 524    | 486    | 8                                | 66                                                       | 5 780     | 5 233     | 10                               | 65                            | 5 438   | 5 043   | 8                                |
| El Salvador                   | 71                                                                     | 529     | 410     | 29                               | 69                            | 529    | 410    | 29                               | 69                                                       | 4 950     | 4 760     | 4                                | 68                            | 4 950   | 4 760   | 4                                |
| Angola                        | 72                                                                     | 482     | 406     | 19                               | 73                            | 445    | 364    | 22                               | 70                                                       | 4 536     | 3 954     | 15                               | 70                            | 4 141   | 3 509   | 18                               |
| Brunei Darussalam             | 73                                                                     | 473     | 456     | 4                                | 71                            | 473    | 456    | 4                                | 72                                                       | 3 768     | 3 660     | 3                                | 72                            | 3 768   | 3 660   | 3                                |
| Trinidad y Tabago             | 74                                                                     | 352     | 347     | 1                                | 74                            | 344    | 340    | 1                                | 75                                                       | 3 491     | 3 623     | -4                               | 74                            | 3 411   | 3 545   | -                                |

| País o grupo de países                                | TONELADAS-KILÓMETROS DE PAGO (millones)<br>(pasajeros, carga y correo) |                           |         |     |                           |                           |         |     | PASAJEROS-KILÓMETROS DE PAGO (millones)                  |                           |           |     |                           |                           |           |     |
|-------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------|---------------------------|---------|-----|---------------------------|---------------------------|---------|-----|----------------------------------------------------------|---------------------------|-----------|-----|---------------------------|---------------------------|-----------|-----|
|                                                       | Total de los servicios<br>(internacionales e interiores)               |                           |         |     | Servicios internacionales |                           |         |     | Total de los servicios<br>(internacionales e interiores) |                           |           |     | Servicios internacionales |                           |           |     |
|                                                       | Clasiti-<br>cación                                                     | Aumento<br>o<br>disminuc. |         |     | Clasiti-<br>cación        | Aumento<br>o<br>disminuc. |         |     | Clasiti-<br>cación                                       | Aumento<br>o<br>disminuc. |           |     | Clasiti-<br>cación        | Aumento<br>o<br>disminuc. |           |     |
|                                                       | en 2017                                                                | 2017                      | 2016    | (%) | en 2017                   | 2017                      | 2016    | (%) | en 2017                                                  | 2017                      | 2016      | (%) | en 2017                   | 2017                      | 2016      | (%) |
| Iraq                                                  | 79                                                                     | 277                       | 242     | 14  | 79                        | 265                       | 230     | 15  | 78                                                       | 2 753                     | 2 409     | 14  | 77                        | 2 636                     | 2 290     | 15  |
| Costa Rica                                            | 80                                                                     | 274                       | 191     | 43  | 78                        | 269                       | 186     | 44  | 79                                                       | 2 671                     | 2 281     | 17  | 78                        | 2 608                     | 2 211     | 18  |
| Bolivia (Estado Plurinacional de)                     | 81                                                                     | 260                       | 293     | -11 | 91                        | 144                       | 159     | -9  | 80                                                       | 2 511                     | 2 842     | -12 | 92                        | 1 391                     | 1 534     | -9  |
| Nigeria                                               | 82                                                                     | 239                       | 323     | -26 | 102                       | 80                        | 140     | -43 | 81                                                       | 2 313                     | 3 191     | -28 | 104                       | 675                       | 1 319     | -49 |
| Malta                                                 | 83                                                                     | 229                       | 229     | 0   | 80                        | 229                       | 229     | 0   | 83                                                       | 2 265                     | 2 265     | 0   | 80                        | 2 265                     | 2 265     | 0   |
| Lituania                                              | 84                                                                     | 224                       | 223     | 0   | 81                        | 219                       | 219     | 0   | 86                                                       | 2 056                     | 2 051     | 0   | 82                        | 2 014                     | 2 009     | 0   |
| Cuba                                                  | 85                                                                     | 223                       | 292     | -24 | 82                        | 195                       | 253     | -23 | 85                                                       | 2 060                     | 2 695     | -24 | 86                        | 1 785                     | 2 298     | -22 |
| Kirguistán                                            | 86                                                                     | 217                       | 176     | 23  | 83                        | 193                       | 155     | 25  | 84                                                       | 2 182                     | 1 774     | 23  | 84                        | 1 936                     | 1 557     | 24  |
| Papua Nueva Guinea                                    | 87                                                                     | 204                       | 187     | 9   | 95                        | 132                       | 118     | 11  | 90                                                       | 1 748                     | 1 603     | 9   | 98                        | 1 062                     | 952       | 12  |
| Turkmenistán                                          | 88                                                                     | 195                       | 195     | 0   | 89                        | 161                       | 159     | 1   | 88                                                       | 1 886                     | 1 893     | 0   | 89                        | 1 554                     | 1 537     | 1   |
| Tayikistán                                            | 89                                                                     | 189                       | 253     | -26 | 85                        | 186                       | 252     | -26 | 87                                                       | 2 050                     | 2 569     | -20 | 81                        | 2 024                     | 2 554     | -21 |
| Seychelles                                            | 90                                                                     | 188                       | 159     | 18  | 84                        | 187                       | 158     | 18  | 95                                                       | 1 511                     | 1 322     | 14  | 91                        | 1 500                     | 1 313     | 14  |
| Camboya                                               | 91                                                                     | 188                       | 124     | 51  | 87                        | 182                       | 118     | 54  | 89                                                       | 1 850                     | 1 193     | 55  | 85                        | 1 796                     | 1 133     | 58  |
| Afganistán                                            | 92                                                                     | 185                       | 212     | -13 | 99                        | 102                       | 132     | -23 | 91                                                       | 1 718                     | 1 956     | -12 | 99                        | 923                       | 1 194     | -23 |
| República de Moldova                                  | 93                                                                     | 164                       | 137     | 20  | 88                        | 164                       | 137     | 20  | 93                                                       | 1 636                     | 1 387     | 18  | 87                        | 1 636                     | 1 387     | 18  |
| Bulgaria                                              | 94                                                                     | 157                       | 148     | 6   | 90                        | 151                       | 143     | 6   | 92                                                       | 1 673                     | 1 593     | 5   | 88                        | 1 605                     | 1 538     | 4   |
| Croacia                                               | 95                                                                     | 152                       | 135     | 13  | 94                        | 135                       | 119     | 14  | 96                                                       | 1 506                     | 1 329     | 13  | 94                        | 1 338                     | 1 171     | 14  |
| Namibia                                               | 96                                                                     | 149                       | 148     | 0   | 92                        | 144                       | 145     | -1  | 94                                                       | 1 575                     | 1 572     | 0   | 90                        | 1 515                     | 1 528     | -1  |
| Libia                                                 | 97                                                                     | 148                       | 161     | -8  | 93                        | 137                       | 146     | -6  | 97                                                       | 1 466                     | 1 600     | -8  | 93                        | 1 362                     | 1 451     | -6  |
| Myanmar                                               | 98                                                                     | 129                       | 124     | 4   | 115                       | 50                        | 46      | 8   | 98                                                       | 1 331                     | 1 273     | 5   | 116                       | 471                       | 434       | 8   |
| Suriname                                              | 99                                                                     | 125                       | 125     | 1   | 96                        | 125                       | 125     | 0   | 100                                                      | 1 134                     | 1 127     | 1   | 95                        | 1 127                     | 1 127     | 0   |
| Mongolia                                              | 100                                                                    | 121                       | 107     | 13  | 98                        | 108                       | 96      | 13  | 99                                                       | 1 225                     | 1 074     | 14  | 96                        | 1 108                     | 975       | 14  |
| Rwanda                                                | 101                                                                    | 109                       | 98      | 11  | 97                        | 108                       | 97      | 12  | 101                                                      | 1 088                     | 976       | 11  | 97                        | 1 084                     | 972       | 12  |
| Total de los países<br>mencionados (101) <sup>8</sup> |                                                                        | 925 667                   | 852 447 | 9   |                           | 638 580                   | 584 199 | 9   |                                                          | 7 590 929                 | 7 029 712 | 8   |                           | 4 756 767                 | 4 384 046 | 9   |
|                                                       |                                                                        |                           |         |     |                           |                           |         |     |                                                          |                           |           |     |                           |                           |           |     |
| Total de los demás países                             |                                                                        | 19 698                    | 18 669  |     |                           | 19 256                    | 18 194  |     |                                                          | 108 491                   | 103 750   |     |                           | 104 160                   | 99 012    |     |
|                                                       |                                                                        |                           |         |     |                           |                           |         |     |                                                          |                           |           |     |                           |                           |           |     |
| Total mundial                                         |                                                                        | 945 365                   | 871 117 | 9   |                           | 657 836                   | 602 392 | 9   |                                                          | 7 699 420                 | 7 133 461 | 8   |                           | 4 860 927                 | 4 483 059 | 8   |

1. Las toneladas-kilómetro de pago (RTK) que figuran en todas las tablas del presente Apéndice se basan en los pesos reales de los pasajeros, notificados y empleados por los Estados miembros.
2. Las cifras de tráfico del año anterior se reexpresaron sobre la base de las notificaciones reales de los Estados miembros.
3. Parte de los datos correspondientes a 2017 son estimaciones, por lo cual la clasificación y los porcentajes de aumento o disminución podrán sufrir modificaciones cuando se disponga de los datos definitivos.
4. Para fines estadísticos, los datos sobre China excluyen el tráfico de las Regiones Administrativas Especiales (RAE) de Hong Kong y de Macao.
5. Tráfico de la RAE de Hong Kong.
6. Tráfico de la RAE de Macao.
7. Tres Estados: Dinamarca, Noruega y Suecia.
8. Incluye los Estados mencionados en la Nota 7.

Fuente. — Formularios A y A-S de información de transporte aéreo de la OACI, además de las estimaciones de la Organización.

**Tabla 6. Toneladas-kilómetros de carga efectuadas por los servicios regulares**  
(países y grupos de países cuyas líneas aéreas efectuaron un total de más de 25 millones de toneladas-kilómetros de carga en 2017<sup>1</sup>)

| País o grupo de países        | TONELADAS-KILÓMETROS DE CARGA (millones)              |        |        |                           |                           |        |        |                           |
|-------------------------------|-------------------------------------------------------|--------|--------|---------------------------|---------------------------|--------|--------|---------------------------|
|                               | Total de los servicios (internacionales e interiores) |        |        |                           | Servicios internacionales |        |        |                           |
|                               | Clasificación en 2017                                 | 2017   | 2016   | Aumento o disminución (%) | Clasificación en 2017     | 2017   | 2016   | Aumento o disminución (%) |
| Estados Unidos                | 1                                                     | 41 592 | 38 658 | 8                         | 1                         | 24 727 | 22 441 | 10                        |
| China <sup>2</sup>            | 2                                                     | 23 324 | 21 305 | 9                         | 3                         | 16 502 | 14 508 | 14                        |
| RAE de Hong Kong <sup>3</sup> |                                                       | 12 415 | 11 409 | 9                         |                           | 12 415 | 11 409 | 9                         |
| RAE de Macao <sup>4</sup>     |                                                       | 33     | 29     | 14                        |                           | 33     | 29     | 14                        |
| Emiratos Árabes Unidos        | 3                                                     | 16 517 | 16 139 | 2                         | 2                         | 16 517 | 16 139 | 2                         |
| República de Corea            | 4                                                     | 11 002 | 10 806 | 2                         | 5                         | 10 953 | 10 755 | 2                         |
| Qatar                         | 5                                                     | 10 970 | 9 206  | 19                        | 4                         | 10 970 | 9 206  | 19                        |
| Japón                         | 6                                                     | 10 685 | 9 361  | 14                        | 6                         | 9 700  | 8 412  | 15                        |
| Alemania                      | 7                                                     | 7 391  | 6 943  | 6                         | 7                         | 7 382  | 6 933  | 6                         |
| Luxemburgo                    | 8                                                     | 7 321  | 6 878  | 6                         | 8                         | 7 321  | 6 878  | 6                         |
| Singapur                      | 9                                                     | 7 007  | 6 696  | 5                         | 9                         | 7 007  | 6 696  | 5                         |
| Federación de Rusia           | 10                                                    | 6 845  | 5 863  | 17                        | 10                        | 6 167  | 5 206  | 18                        |
| Reino Unido                   | 11                                                    | 5 917  | 5 513  | 7                         | 11                        | 5 916  | 5 512  | 7                         |
| Países Bajos                  | 12                                                    | 5 698  | 4 746  | 20                        | 12                        | 5 698  | 4 746  | 20                        |
| Turquía                       | 13                                                    | 4 800  | 3 494  | 37                        | 13                        | 4 736  | 3 468  | 37                        |
| Francia                       | 14                                                    | 4 261  | 4 155  | 3                         | 14                        | 3 823  | 3 690  | 4                         |
| Canadá                        | 15                                                    | 2 841  | 2 246  | 26                        | 16                        | 2 311  | 1 840  | 26                        |
| India                         | 16                                                    | 2 407  | 1 894  | 27                        | 19                        | 1 662  | 1 228  | 35                        |
| Tailandia                     | 17                                                    | 2 393  | 2 160  | 11                        | 15                        | 2 367  | 2 135  | 11                        |
| Etiopía                       | 18                                                    | 2 076  | 1 500  | 38                        | 17                        | 2 076  | 1 500  | 38                        |
| Australia                     | 19                                                    | 1 983  | 1 869  | 6                         | 18                        | 1 857  | 1 758  | 6                         |
| Brasil                        | 20                                                    | 1 737  | 1 514  | 15                        | 24                        | 1 210  | 1 019  | 19                        |
| Suiza                         | 21                                                    | 1 581  | 1 533  | 3                         | 20                        | 1 581  | 1 532  | 3                         |
| Bélgica                       | 22                                                    | 1 514  | 1 505  | 1                         | 21                        | 1 514  | 1 505  | 1                         |
| Italia                        | 23                                                    | 1 406  | 1 083  | 30                        | 22                        | 1 405  | 1 082  | 30                        |
| Nueva Zelanda                 | 24                                                    | 1 336  | 1 232  | 8                         | 23                        | 1 313  | 1 211  | 8                         |
| Malasia                       | 25                                                    | 1 262  | 1 150  | 10                        | 26                        | 1 175  | 1 092  | 8                         |
| Chile                         | 26                                                    | 1 238  | 1 441  | -14                       | 25                        | 1 175  | 1 382  | -15                       |
| Colombia                      | 27                                                    | 1 141  | 1 143  | 0                         | 27                        | 1 067  | 1 071  | 0                         |
| España                        | 28                                                    | 1 066  | 1 068  | 0                         | 28                        | 1 048  | 1 043  | 0                         |
| Indonesia                     | 29                                                    | 1 056  | 975    | 8                         | 36                        | 566    | 458    | 23                        |
| México                        | 30                                                    | 929    | 761    | 22                        | 32                        | 820    | 645    | 27                        |
| Israel                        | 31                                                    | 913    | 784    | 16                        | 29                        | 913    | 784    | 16                        |
| Arabia Saudita                | 32                                                    | 868    | 834    | 4                         | 31                        | 826    | 788    | 5                         |
| Finlandia                     | 33                                                    | 852    | 762    | 12                        | 30                        | 852    | 762    | 12                        |
| Sudáfrica                     | 34                                                    | 834    | 767    | 9                         | 33                        | 779    | 710    | 10                        |
| Escandinavia <sup>5</sup>     | 35                                                    | 772    | 690    | 12                        | 34                        | 762    | 680    | 12                        |
| Filipinas                     | 36                                                    | 757    | 665    | 14                        | 37                        | 557    | 466    | 20                        |
| Azerbaiyán                    | 37                                                    | 751    | 733    | 3                         | 35                        | 750    | 732    | 2                         |
| Viet Nam                      | 38                                                    | 453    | 451    | 0                         | 47                        | 279    | 262    | 6                         |
| Omán                          | 39                                                    | 435    | 425    | 2                         | 38                        | 434    | 424    | 2                         |
| Egipto                        | 40                                                    | 430    | 374    | 15                        | 39                        | 430    | 374    | 15                        |
| Portugal                      | 41                                                    | 422    | 327    | 29                        | 40                        | 412    | 317    | 30                        |
| Sri Lanka                     | 42                                                    | 399    | 403    | -1                        | 41                        | 398    | 403    | -1                        |
| Austria                       | 43                                                    | 391    | 388    | 1                         | 42                        | 391    | 388    | 1                         |
| Bahrein                       | 44                                                    | 390    | 387    | 1                         | 43                        | 390    | 387    | 1                         |
| Perú                          | 45                                                    | 316    | 276    | 14                        | 45                        | 298    | 259    | 15                        |
| Argentina                     | 46                                                    | 306    | 254    | 20                        | 46                        | 287    | 236    | 22                        |

| País o grupo de países                            | TONELADAS-KILÓMETROS DE CARGA (millones)              |         |         |                           |                           |         |         |                           |
|---------------------------------------------------|-------------------------------------------------------|---------|---------|---------------------------|---------------------------|---------|---------|---------------------------|
|                                                   | Total de los servicios (internacionales e interiores) |         |         |                           | Servicios internacionales |         |         |                           |
|                                                   | Clasificación en 2017                                 | 2017    | 2016    | Aumento o disminución (%) | Clasificación en 2017     | 2017    | 2016    | Aumento o disminución (%) |
| Kuwait                                            | 47                                                    | 304     | 223     | 36                        | 44                        | 304     | 223     | 36                        |
| Kenya                                             | 48                                                    | 254     | 258     | -1                        | 48                        | 252     | 255     | -1                        |
| Pakistán                                          | 49                                                    | 250     | 175     | 42                        | 49                        | 233     | 161     | 45                        |
| Polonia                                           | 50                                                    | 222     | 156     | 43                        | 50                        | 222     | 155     | 43                        |
| Mauricio                                          | 51                                                    | 196     | 157     | 25                        | 51                        | 196     | 157     | 25                        |
| Irán (República Islámica del)                     | 52                                                    | 176     | 139     | 26                        | 52                        | 164     | 128     | 28                        |
| Jordania                                          | 53                                                    | 159     | 144     | 10                        | 53                        | 159     | 144     | 10                        |
| Islandia                                          | 54                                                    | 158     | 128     | 23                        | 54                        | 157     | 127     | 24                        |
| Irlanda                                           | 55                                                    | 148     | 118     | 25                        | 55                        | 148     | 118     | 25                        |
| Brunei Darussalam                                 | 56                                                    | 133     | 124     | 7                         | 56                        | 133     | 124     | 7                         |
| Panamá                                            | 57                                                    | 127     | 126     | 1                         | 57                        | 127     | 126     | 1                         |
| Uzbekistán                                        | 58                                                    | 127     | 112     | 13                        | 58                        | 127     | 112     | 13                        |
| Fiji                                              | 59                                                    | 103     | 87      | 18                        | 59                        | 103     | 87      | 18                        |
| Zambia                                            | 60                                                    | 82      | 80      | 1                         | 60                        | 81      | 80      | 1                         |
| Marruecos                                         | 61                                                    | 74      | 54      | 38                        | 61                        | 74      | 53      | 38                        |
| Angola                                            | 62                                                    | 68      | 44      | 55                        | 62                        | 67      | 43      | 56                        |
| Bangladesh                                        | 63                                                    | 62      | 54      | 14                        | 66                        | 47      | 42      | 12                        |
| Ucrania                                           | 64                                                    | 60      | 40      | 47                        | 63                        | 56      | 38      | 48                        |
| Ecuador                                           | 65                                                    | 58      | 60      | -4                        | 65                        | 51      | 53      | -3                        |
| Líbano                                            | 66                                                    | 53      | 46      | 17                        | 64                        | 53      | 46      | 17                        |
| Kazakjstán                                        | 67                                                    | 49      | 39      | 27                        | 68                        | 37      | 29      | 25                        |
| Trinidad y Tabago                                 | 68                                                    | 37      | 21      | 75                        | 67                        | 37      | 21      | 76                        |
| Seychelles                                        | 69                                                    | 29      | 20      | 46                        | 69                        | 29      | 20      | 46                        |
| Papua Nueva Guinea                                | 70                                                    | 29      | 27      | 9                         | 71                        | 25      | 23      | 10                        |
| Chequia                                           | 71                                                    | 28      | 25      | 10                        | 70                        | 28      | 25      | 10                        |
| Cuba                                              | 72                                                    | 25      | 26      | -2                        | 72                        | 25      | 26      | -3                        |
| Afganistán                                        | 73                                                    | 25      | 29      | -13                       | 79                        | 14      | 19      | -23                       |
| Total de los países mencionados (75) <sup>6</sup> |                                                       | 214 068 | 195 309 | 10                        |                           | 184 720 | 166 939 | 11                        |
| Total de los demás países                         |                                                       | 9 662   | 9 070   |                           |                           | 9 629   | 9 039   |                           |
| Total mundial                                     |                                                       | 223 730 | 204 379 | 9                         |                           | 194 349 | 175 978 | 10                        |

1. Algunos de los datos correspondientes a 2017 son estimaciones, por lo cual la clasificación y los porcentajes de aumento o disminución podrán sufrir modificaciones cuando se disponga de los datos definitivos.

2. Para fines estadísticos, los datos sobre China excluyen el tráfico de las Regiones Administrativas Especiales (RAE) de Hong Kong y de Macao.

3. Tráfico de la RAE de Hong Kong.

4. Tráfico de la RAE de Macao.

5. Tres Estados: Dinamarca, Noruega y Suecia.

6. Incluye los Estados mencionados en la Nota 5.

Fuente. — Formularios A y A-S de información de transporte aéreo de la OACI, además de las estimaciones de la Organización.

Tabla 7. Tráfico internacional no regular estimado de pasajeros de pago, 2008–2017

| Categoría                                       | Millones de pasajeros-kilómetros de pago efectuados |           |           |           |           |           |           |           |           |           |
|-------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|
|                                                 | 2008                                                | 2009      | 2010      | 2011      | 2012      | 2013      | 2014      | 2015      | 2016      | 2017      |
| Tráfico no regular <sup>1</sup>                 | 223 360                                             | 197 690   | 210 475   | 221 000   | 225 378   | 229 660   | 236 320   | 216 615   | 185 241   | 210 365   |
| Variación anual (%)                             | -7,6                                                | -11,5     | 6,5       | 5,0       | 2,0       | 1,9       | 2,9       | -8,3      | -14,5     | 13,6      |
| Tráfico regular                                 | 2 820 625                                           | 2 784 646 | 3 021 487 | 3 251 718 | 3 451 146 | 3 648 046 | 3 874 721 | 4 163 446 | 4 483 059 | 4 860 927 |
| Variación anual (%)                             | 3,1                                                 | -1,3      | 8,5       | 7,6       | 6,1       | 5,7       | 6,2       | 7,5       | 7,7       | 8,4       |
| Tráfico total                                   | 3 043 985                                           | 2 982 336 | 3 231 962 | 3 472 718 | 3 676 524 | 3 877 706 | 4 111 041 | 4 380 061 | 4 668 300 | 5 071 292 |
| Variación anual (%)                             | 2,2                                                 | -2,0      | 8,4       | 7,4       | 5,9       | 5,5       | 6,0       | 6,5       | 6,6       | 8,6       |
| Tráfico no regular<br>como porcentaje del total | 7,3                                                 | 6,6       | 6,5       | 6,4       | 6,1       | 5,9       | 5,7       | 4,9       | 4,0       | 4,1       |

1. Comprende el tráfico no regular de las líneas aéreas regulares y los explotadores no regulares.

Fuente.— Formularios A y A-S de información de transporte aéreo de la OACI, además de las estimaciones de la Organización.

**Tabla 8. Tráfico en los principales aeropuertos del mundo**  
Los 25 aeropuertos más importantes en términos del total de pasajeros en 2017

| Clasificación | Ciudad                | Aeropuerto                                       | Pasajeros embarcados y desembarcados <sup>1</sup> |                  |                  | Movimientos de aeronaves |                 |
|---------------|-----------------------|--------------------------------------------------|---------------------------------------------------|------------------|------------------|--------------------------|-----------------|
|               |                       |                                                  | 2017<br>(miles)                                   | 2016<br>(miles)  | 2017/2016<br>(%) | 2017<br>(miles)          | 2016<br>(miles) |
| 1             | Atlanta, GA           | Hartsfield-Jackson Atlanta International Airport | 103 903                                           | 104 172          | -0,3             | 880                      | 898             |
| 2             | Beijing               | Beijing Capital International Airport            | 95 786                                            | 94 393           | 1,5              | 597                      | 606             |
| 3             | Dubai                 | Dubai International Airport                      | 88 242                                            | 83 654           | 5,5              | 408                      | 415             |
| 4             | Tokio                 | Tokyo International (Haneda) Airport             | 85 409                                            | 80 224           | 6,5              | 453                      | 448             |
| 5             | Los Angeles, CA       | Los Angeles International Airport                | 84 558                                            | 80 922           | 4,5              | 700                      | 697             |
| 6             | Chicago, IL           | O'Hare International Airport                     | 79 828                                            | 77 961           | 2,4              | 867                      | 868             |
| 7             | Londres               | Heathrow Airport                                 | 78 015                                            | 75 715           | 3,0              | 476                      | 475             |
| 8             | Hong Kong             | Hong Kong International Airport                  | 72 664                                            | 70 306           | 3,4              | 432                      | 422             |
| 9             | Shanghái              | Pudong International Airport                     | 70 001                                            | 66 002           | 6,1              | 497                      | 480             |
| 10            | París                 | Aéroport de Paris-Charles de Gaulle              | 69 471                                            | 65 933           | 5,4              | 483                      | 479             |
| 11            | Amsterdam             | Amsterdam Airport                                | 68 515                                            | 63 626           | 7,7              | 515                      | 497             |
| 12            | Dallas/Fort Worth, TX | Dallas/Ft Worth International Airport            | 67 092                                            | 65 599           | 2,3              | 654                      | 673             |
| 13            | Cantón                | Guangzhou Bai Yun International Airport          | 65 887                                            | 59 732           | 10,3             | 465                      | 435             |
| 14            | Fráncfort             | Flughafen Frankfurt/Main                         | 64 500                                            | 60 787           | 6,1              | 476                      | 463             |
| 15            | Estambul              | Atatürk International Airport                    | 63 872                                            | 60 279           | 6,0              | 461                      | 465             |
| 16            | Nueva Delhi           | Indira Gandhi International Airport              | 63 452                                            | 55 631           | 14,1             | 448                      | 407             |
| 17            | Yakarta               | Soekarno-Hatta International Airport             | 63 016                                            | 58 195           | 8,3              | 447                      | 385             |
| 18            | Singapur              | Singapore Changi Airport                         | 62 220                                            | 58 698           | 6,0              | 378                      | 365             |
| 19            | Incheon               | Incheon International Airport                    | 62 158                                            | 57 850           | 7,4              | 363                      | 343             |
| 20            | Denver, CO            | Denver International Airport                     | 61 379                                            | 58 267           | 5,3              | 575                      | 566             |
| 21            | Bangkok               | Suvarnabhumi International Airport               | 60 861                                            | 55 892           | 8,9              | 352                      | 341             |
| 22            | Nueva York, NY        | John F. Kennedy International Airport            | 59 393                                            | 59 106           | 0,5              | 446                      | 452             |
| 23            | Kuala Lumpur          | KL International Airport                         | 58 558                                            | 52 645           | 11,2             | 387                      | 357             |
| 24            | San Francisco, CA     | San Francisco International Airport              | 55 822                                            | 53 105           | 5,1              | 460                      | 450             |
| 25            | Madrid                | Aeropuerto de Adolfo Suárez Madrid-Barajas       | 53 386                                            | 50 396           | 5,9              | 388                      | 378             |
| <b>Total</b>  |                       |                                                  | <b>1 757 990</b>                                  | <b>1 669 091</b> | <b>5,3</b>       | <b>12 609</b>            | <b>12 365</b>   |

Los 25 aeropuertos más importantes en términos de pasajeros internacionales en 2017

| Clasificación | Ciudad         | Aeropuerto                                 | Pasajeros embarcados y desembarcados <sup>1</sup> |                  |                  | Movimientos de aeronaves |                 |
|---------------|----------------|--------------------------------------------|---------------------------------------------------|------------------|------------------|--------------------------|-----------------|
|               |                |                                            | 2017<br>(miles)                                   | 2016<br>(miles)  | 2017/2016<br>(%) | 2017<br>(miles)          | 2016<br>(miles) |
| 1             | Dubai          | Dubai International Airport                | 87 722                                            | 83 106           | 5,6              | 408                      | 420             |
| 2             | Londres        | Heathrow Airport                           | 73 187                                            | 71 030           | 3,0              | 436                      | 436             |
| 3             | Hong Kong      | Hong Kong International Airport            | 72 462                                            | 70 098           | 3,4              | 413                      | 403             |
| 4             | Ámsterdam      | Amsterdam Airport                          | 68 401                                            | 63 534           | 7,7              | 496                      | 479             |
| 5             | París          | Aéroport de Paris-Charles de Gaulle        | 63 697                                            | 60 385           | 5,5              | 426                      | 424             |
| 6             | Singapur       | Singapore Changi Airport                   | 61 574                                            | 58 158           | 5,9              | 373                      | 361             |
| 7             | Incheon        | Incheon International Airport              | 61 521                                            | 57 152           | 7,6              | 355                      | 335             |
| 8             | Fráncfort      | Flughafen Frankfurt/Main                   | 57 122                                            | 53 708           | 6,4              | 397                      | 386             |
| 9             | Bangkok        | Suvarnabhumi International Airport         | 48 812                                            | 45 291           | 7,8              | 260                      | 258             |
| 10            | Estambul       | Atatürk International Airport              | 44 477                                            | 41 036           | 8,4              | 311                      | 318             |
| 11            | Kuala Lumpur   | KL International Airport                   | 42 351                                            | 36 963           | 14,6             | 267                      | 239             |
| 12            | Londres        | Gatwick Airport                            | 41 473                                            | 39 264           | 5,6              | 251                      | 245             |
| 13            | Madrid         | Aeropuerto de Adolfo Suárez Madrid-Barajas | 38 479                                            | 36 075           | 6,7              | 245                      | 239             |
| 14            | Doha           | Hamad International Airport                | 35 262                                            | 37 216           | -5,3             | 220                      | 243             |
| 15            | Múnic          | Munich Airport                             | 34 722                                            | 32 569           | 6,6              | 294                      | 286             |
| 16            | Barcelona      | Aeropuerto de Barcelona-El Prat            | 34 527                                            | 32 315           | 6,8              | 224                      | 215             |
| 17            | Tokio          | Narita International Airport               | 33 091                                            | 31 991           | 3,4              | 195                      | 190             |
| 18            | Nueva York, NY | John F. Kennedy International Airport      | 32 431                                            | 31 781           | 2,0              | 179                      | 178             |
| 19            | Toronto, ON    | Toronto Pearson International Airport      | 29 655                                            | 27 429           | 8,1              | 246                      | 242             |
| 20            | Roma           | Aeroporto di Roma-Fiumicino                | 29 379                                            | 29 096           | 1,0              | 196                      | 205             |
| 21            | Dublín         | Dublin Airport                             | 29 285                                            | 27 641           | 5,9              | 209                      | 201             |
| 22            | Zúrich         | Flughafen Zürich                           | 28 671                                            | 26 938           | 6,4              | 227                      | 225             |
| 23            | Shanghái       | Pudong International Airport               | 28 360                                            | 26 911           | 5,4              | 192                      | 182             |
| 24            | Copenhague     | Copenhagen International Airport           | 27 126                                            | 26 932           | 0,7              | 231                      | 237             |
| 25            | Manchester     | Manchester Airport                         | 25 397                                            | 23 303           | 9,0              | 159                      | 150             |
| <b>Total</b>  |                |                                            | <b>1 129 185</b>                                  | <b>1 069 922</b> | <b>5,5</b>       | <b>7 210</b>             | <b>7 094</b>    |

1. Pasajeros de pago y pasajeros que no pagan de los transportistas aéreos, así como pasajeros en tránsito directo; servicios regulares y no regulares.

2. Todos los movimientos de aeronaves (comerciales y no comerciales).

Fuente.—Formulario I de información de transporte aéreo de la OACI, Consejo Internacional de Aeropuertos (ACI) y sitios web de los aeropuertos.

**Tabla 9. Resultados de explotación y netos<sup>1</sup> y análisis de la varianza**  
(líneas aéreas regulares de los Estados miembros de la OACI)

| Año                 | Ingresos<br>de explotación<br>USD<br>(millones) | Gastos<br>de explotación<br>USD<br>(millones) | Resultados de explotación     |                                                 | Resultado neto <sup>2</sup>   |                                                 |
|---------------------|-------------------------------------------------|-----------------------------------------------|-------------------------------|-------------------------------------------------|-------------------------------|-------------------------------------------------|
|                     |                                                 |                                               | Cantidad<br>USD<br>(millones) | Porcentaje<br>de los ingresos<br>de explotación | Cantidad<br>USD<br>(millones) | Porcentaje<br>de los ingresos<br>de explotación |
| 2008                | 569 500                                         | 570 600                                       | -1 100                        | -0,2                                            | -26 100                       | -4,6                                            |
| 2009                | 475 800                                         | 473 900                                       | 1 900                         | 0,4                                             | -4 600                        | -1,0                                            |
| 2010                | 563 500                                         | 535 900                                       | 27 600                        | 4,9                                             | 17 300                        | 3,1                                             |
| 2011                | 642 300                                         | 622 500                                       | 19 800                        | 3,1                                             | 8 300                         | 1,3                                             |
| 2012                | 705 500                                         | 687 100                                       | 18 400                        | 2,6                                             | 9 200                         | 1,3                                             |
| 2013                | 720 200                                         | 694 900                                       | 25 300                        | 3,5                                             | 18 100                        | 2,5                                             |
| 2014                | 766 900                                         | 725 200                                       | 41 700                        | 5,4                                             | 17 300                        | 2,3                                             |
| 2015                | 720 500                                         | 660 700                                       | 59 800                        | 8,3                                             | 37 500                        | 5,2                                             |
| 2016 <sup>3</sup>   | 709 000                                         | 643 800                                       | 65 200                        | 9,2                                             | 35 600                        | 5,0                                             |
| 2017 <sup>3,4</sup> | 757 600                                         | 697 900                                       | 59 700                        | 7,9                                             | 40 100                        | 5,3                                             |

#### Análisis de la varianza de los resultados de explotación (2017 respecto de 2016)

|                                                                   | 2017      | 2016      | Diferencia |
|-------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|------------|
| Ingresos de explotación, USD (millones)                           | 757 600   | 709 000   | 48 600     |
| Gastos de explotación, USD (millones)                             | 697 900   | 643 800   | 54 100     |
| Resultado de explotación, USD (millones)                          | 59 700    | 65 200    | -5 500     |
| RTK (millones)                                                    | 945 365   | 871 117   | 74 248     |
| ATK (millones)                                                    | 1 384 492 | 1 303 304 | 81 188     |
| Rendimiento (centavos de USD)                                     | 80,1      | 81,4      | -1,3       |
| Costo/ATK (centavos de USD)                                       | 50,4      | 49,4      | 1,0        |
| Coefficiente de utilización en peso (%)                           | 68,3      | 66,8      | 1          |
| Coefficiente de utilización en peso sin pérdidas ni ganancias (%) | 62,9      | 60,7      | 2          |

#### Análisis de la diferencia en ingresos de explotación (2017 respecto de 2016)

|                                                         |         |     |
|---------------------------------------------------------|---------|-----|
| Debido a la reducción del rendimiento, USD (millones)   | -11 831 | (A) |
| Debido al aumento del tráfico, USD (millones)           | 60 431  |     |
| Aumento neto en ingresos de explotación, USD (millones) | 48 600  |     |

#### Análisis de la diferencia en gastos de explotación (2017 respecto de 2016)

|                                                                                     |        |       |
|-------------------------------------------------------------------------------------|--------|-------|
| Debido al aumento del costo unitario, USD (millones)                                | 13 995 | (B)   |
| Debido al aumento de la capacidad ofrecida, USD (millones)                          | 40 105 |       |
| Aumento neto en gastos de explotación, USD (millones)                               | 54 100 |       |
| Reducción neta en resultados de explotación (2017 respecto de 2016), USD (millones) | -5 500 | (A-B) |

1. Los ingresos y gastos se han calculado para las líneas aéreas que no han notificado sus resultados.

2. El resultado neto se obtiene añadiendo (con el signo más o menos según el caso) al resultado de explotación las partidas ajenas a la explotación (tales como intereses y subvenciones directas) y el impuesto sobre la renta. Los resultados de explotación y netos anteriormente mencionados son las pequeñas diferencias entre las estimaciones de cifras importantes (ingresos y gastos) y son, por lo tanto, susceptibles de considerables incertidumbres.

3. Los resultados netos para 2016 y 2017 se han calculado provisionalmente y excluyen las partidas contables excepcionales.

4. A la fecha de redacción no se habían notificado a la OACI datos financieros completos para 2017 debido a variaciones en la notificación del año fiscal.

**Tabla 10. Flota de transporte comercial<sup>1</sup> de los Estados miembros de la OACI  
al final de cada uno de los años del período 2008 - 2017**

| Año  | Turborreactor |            | Turbohélice |            | Total todos los tipos<br>de aeronaves |
|------|---------------|------------|-------------|------------|---------------------------------------|
|      | Número        | Porcentaje | Número      | Porcentaje |                                       |
| 2008 | 19 650        | 87,1       | 2 902       | 12,9       | 22 552                                |
| 2009 | 20 332        | 87,4       | 2 932       | 12,6       | 23 264                                |
| 2010 | 20 904        | 87,5       | 2 976       | 12,5       | 23 880                                |
| 2011 | 21 543        | 87,7       | 3 009       | 12,3       | 24 552                                |
| 2012 | 22 255        | 88,1       | 2 997       | 11,9       | 25 252                                |
| 2013 | 22 893        | 88,2       | 3 061       | 11,8       | 25 954                                |
| 2014 | 23 587        | 88,5       | 3 066       | 11,5       | 26 653                                |
| 2015 | 24 259        | 88,7       | 3 093       | 11,3       | 27 352                                |
| 2016 | 25 060        | 88,9       | 3 117       | 11,1       | 28 177                                |
| 2017 | 26 100        | 89,3       | 3 136       | 10,7       | 29 236                                |

1. Se incluyen únicamente las aeronaves en servicio y las estacionadas; no se incluyen las aeronaves cuya masa máxima de despegue es inferior a 9 000 kg (20 000 lbs).

Fuente.— Reed Business Information (RBI).

Presentación de los resultados estadísticos sobre el transporte aéreo de 2017

Tabla 11. Seguridad de la aviación

| Año               | Número de actos de interferencia ilícita | Número de actos de apoderamiento ilícito |                                   | Número de ataques a instalaciones |                                    | Número de actos de sabotaje | Otros actos <sup>1</sup> | Número de lesionados o muertos durante actos de interferencia ilícita |         |
|-------------------|------------------------------------------|------------------------------------------|-----------------------------------|-----------------------------------|------------------------------------|-----------------------------|--------------------------|-----------------------------------------------------------------------|---------|
|                   |                                          | Apoderamientos efectivos                 | Intentos de apoderamiento ilícito | Ataques efectivos a instalaciones | Intentos de ataque a instalaciones |                             |                          | Lesionados                                                            | Muertos |
| 1991              | 15                                       | 7                                        | 5                                 | 1                                 | 0                                  | 0                           | 2                        | 2                                                                     | 7       |
| 1992              | 10                                       | 6                                        | 2                                 | 1                                 | 0                                  | 0                           | 1                        | 123                                                                   | 10      |
| 1993              | 48                                       | 30                                       | 7                                 | 3                                 | 0                                  | 0                           | 8                        | 38                                                                    | 112     |
| 1994              | 43                                       | 22                                       | 5                                 | 4                                 | 0                                  | 2                           | 10                       | 57                                                                    | 51      |
| 1995              | 17                                       | 9                                        | 3                                 | 2                                 | 0                                  | 0                           | 3                        | 5                                                                     | 2       |
| 1996              | 22                                       | 3                                        | 12                                | 4                                 | 0                                  | 0                           | 3                        | 159                                                                   | 134     |
| 1997              | 15                                       | 6                                        | 5                                 | 2                                 | 0                                  | 1                           | 1                        | 2                                                                     | 4       |
| 1998              | 17                                       | 11                                       | 2                                 | 1                                 | 0                                  | 0                           | 3                        | 1                                                                     | 41      |
| 1999              | 14                                       | 11                                       | 2                                 | 0                                 | 0                                  | 0                           | 1                        | 3                                                                     | 4       |
| 2000              | 30                                       | 12                                       | 8                                 | 1                                 | 0                                  | 0                           | 9                        | 50                                                                    | 58      |
| 2001 <sup>2</sup> | 24                                       | 7                                        | 2                                 | 7                                 | 4                                  | 1                           | 3                        | 3 217                                                                 | 3 525   |
| 2002              | 40                                       | 2                                        | 8                                 | 24                                | 2                                  | 2                           | 2                        | 14                                                                    | 186     |
| 2003              | 35                                       | 3                                        | 5                                 | 10                                | 0                                  | 5                           | 12                       | 77                                                                    | 20      |
| 2004              | 16                                       | 1                                        | 4                                 | 2                                 | 2                                  | 4                           | 3                        | 8                                                                     | 91      |
| 2005              | 6                                        | 2                                        | 0                                 | 2                                 | 0                                  | 0                           | 2                        | 60                                                                    | 3       |
| 2006              | 17                                       | 1                                        | 3                                 | 4                                 | 0                                  | 1                           | 8 <sup>3</sup>           | 27                                                                    | 2       |
| 2007              | 22                                       | 4                                        | 2                                 | 2                                 | 3                                  | 0                           | 11                       | 33                                                                    | 18      |
| 2008              | 23                                       | 1                                        | 6                                 | 3                                 | 0                                  | 0                           | 13 <sup>3</sup>          | 31                                                                    | 11      |
| 2009              | 23                                       | 5                                        | 3                                 | 1                                 | 0                                  | 0                           | 14 <sup>3</sup>          | 4                                                                     | 3       |
| 2010              | 14                                       | 0                                        | 1                                 | 1                                 | 0                                  | 1                           | 11 <sup>3</sup>          | 13                                                                    | 6       |
| 2011              | 6                                        | 0                                        | 2                                 | 0                                 | 0                                  | 1                           | 3 <sup>3</sup>           | 152                                                                   | 35      |
| 2012              | 10                                       | 1                                        | 2                                 | 2                                 | 0                                  | 0                           | 5 <sup>3</sup>           | 44                                                                    | 20      |
| 2013              | 8                                        | 1                                        | 0                                 | 3                                 | 0                                  | 1                           | 2 <sup>3</sup>           | 7                                                                     | 34      |
| 2014              | 21                                       | 2                                        | 2                                 | 9                                 | 0                                  | 1                           | 7 <sup>3</sup>           | 44                                                                    | 334     |
| 2015              | 13                                       | 2                                        | 2                                 | 2                                 | 2                                  | 4                           | 1                        | 6                                                                     | 403     |
| 2016              | 9                                        | 2                                        | 0                                 | 5                                 | 0                                  | 2                           | 0                        | 319                                                                   | 58      |

1. Incluye ataques en vuelo y otros actos de interferencia ilícita.

2. Los informes oficiales recibidos acerca de los sucesos del 11 de septiembre de 2001 en los Estados Unidos no incluyen el número de muertos y lesionados en la superficie. En consecuencia, los totales estimados se obtuvieron de los medios de difusión.

3. Incluye tentativa de sabotaje.

Cabe señalar que, a partir de 2017, la clasificación de los actos de interferencia ilícita ha cambiado al formato que se presenta a continuación.

| Año  | Ataque a aeronave en vuelo | Ataque en aeropuerto u otra instalación aeronáutica | Ataque utilizando la aeronave como arma | Ciberataque que pone en peligro la seguridad de la aviación | Apoderamiento ilícito de aeronave | Otros actos | Número de lesionados o muertos durante actos de interferencia ilícita |            |
|------|----------------------------|-----------------------------------------------------|-----------------------------------------|-------------------------------------------------------------|-----------------------------------|-------------|-----------------------------------------------------------------------|------------|
|      |                            |                                                     |                                         |                                                             |                                   |             | Muertos                                                               | Lesionados |
| 2017 | 1                          | 9                                                   | 1                                       | 1                                                           | 2                                 | 7           | 8                                                                     | 9          |